

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag om godkännande av protokoll nr 14 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner protokoll nr 14 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) avseende förändring av det övervakningssystem som upprättats genom konventionen. Protokollet har upprättats i Strasbourg år 2004.

Avsikten med protokollet är att det skall bli möjligt att på lång sikt upprätthålla och förbättra effektiviteten hos det övervakningssystem som skapades i konventionen. Det har särskilt ansetts nödvändigt att säkerställa att Europadomstolen kan fortsätta sitt ytterst viktiga uppdrag, dvs. att skydda de mänskliga rättigheterna i Europa.

Med hjälp av de ändringar som föreslås i protokollet strävar man efter att förbättra övervakningssystemet och ta fram nya arbetsrutiner och sådan flexibilitet i handläggningen av klagomål som domstolen behöver. Särskilt avser man att minska handläggningstiden för återkommande klagomål som leder till att brott mot de mänskliga rättigheterna konstateras och för klagomål där det är allde-

les uppenbart att de kommer att avvisas. Man försöker också säkerställa att Europadomstolens domar verkställs snabbt och fullständigt.

Domstolens sällningskapacitet förstärks. Ett enskilt klagomål kan sålunda avvisas av en enskild domare om beslutet kan fattas utan ytterligare prövning. I dagens läge fattas dessa beslut av en kommitté sammansatt av tre domare.

Kommittéernas behörighet utsträcks till att omfatta också återkommande fall.

Villkoren för att klagomål skall tas upp till prövning skärps.

Protokollet innehåller bl.a. en bestämmelse som för sin del gör det möjligt för Europeiska unionen att ansluta sig till konventionen.

För att protokollet skall träda internationellt i kraft förutsätts det att alla fördragslutande parter till konventionen har godkänt eller ratificerat det.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som protokollet träder i kraft i Finland, vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av republikens president.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Inledning.....	3
2. Nuläge.....	3
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	5
4. Propositionens konsekvenser.....	6
4.1. Ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för myndigheterna	6
4.2. Konsekvenser för individen.....	6
5. Förhandlingarna om protokollet	6
6. Beredningen av propositionen	7
DETALJMOTIVERING	8
1. Protokollet nr 14 avseende förändring av det övervakningssystem som upprättats genom konventionen.....	8
2. Lagförslaget	15
3. Ikraftträdande	15
4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning	15
LAGFÖRSLAG	17
om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokoll nr 14 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.....	17
PROTOKOLLETS TEXT	18

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

När Finland blev medlem av Europarådet den 5 maj 1989 undertecknade Finland konventionen av den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (konventionen, Europakonventionen) sådan den lydde ändrad genom det tredje, femte och åttonde protokollet. Dessutom undertecknades protokoll nr 1 (1952) och protokollen nr 2 (1963), nr 4 (1963), nr 6 (1983) och nr 7 (1984). Samtliga texter ratificerades av Finland den 10 maj 1990 (FördrS 18–19/1990).

Protokoll nr 9 (1990) undertecknades av Finland den 6 november 1990 och det antogs av Finland den 11 december 1992 (FördrS 71–72/1994). Detta protokoll har sedermera upphävts genom protokoll nr 11. Protokoll nr 10 (1992), som aldrig trädde i kraft internationellt, undertecknades av Finland den 25 mars 1992 och ratificerades den 21 juli 1992 (European Treaty Series, ETS 146).

Protokoll nr 11 (1994) undertecknades av Finland den 11 maj 1994 och det ratificerades av Finland den 12 januari 1996 (FördrS 85–86/1998). Protokoll nr 12 undertecknades av Finland den 4 november 2000 och det ratificerades av Finland den 17 december 2004 (FördrS 8–9/2005). Protokoll nr 13 undertecknades av Finland den 3 maj 2002 och det ratificerades den 29 november 2004 (FördrS 6–7/2005).

Det föreliggande protokollet, dvs. protokoll nr 14 (2004) undertecknades av Finland den 13 maj 2004.

2. Nuläge

Genom konventionen har man skapat ett internationellt övervakningssystem för mänskliga rättigheter inom ramen för vilket det är möjligt att på ett för konventionsstaterna bindande sätt konstatera om de har kränkt de rättigheter som garanteras i konventionen eller i protokollen till denna. Att en stat förbinder sig till detta övervakningssystem är ett villkor för medlemskap i Europarådet. De materiella bestämmelserna i

konventionen har kompletterats genom tilläggsprotokollen.

Övervakningssystemet enligt konventionen har från tid till annan ändrats i fråga om förfarandet i den tidigare Europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna, den tidigare Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och Europarådets ministerkommitté.

Genom protokoll nr 11 som trädde i kraft den 1 november 1998 reviderades övervakningssystemet grundligt.

Då indrogs de gamla övervakningsorganen som arbetat på deltid, dvs. Europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, och ersattes med en ny permanent Europadomstol för de mänskliga rättigheterna.

Antalet ledamöter i Europadomstolen överensstämmer med antalet fördragsslutande parter till konventionen. Europarådets parlamentariska församling väljer ledamöterna, en för varje hög fördragsslutande part från en lista på tre kandidater som den staten föreslagit. Ledamöterna väljs för sex år i sänder och omval är möjligt. Deras mandattid upphör när de fyller 70 år.

Domstolen är behörig att behandla enskilda klagomål och mellanstatliga klagomål mot en fördragsslutande part. På begäran av ministerkommittén kan den också lämna rådgivande yttranden.

Domstolen behandlar klagomålen i kommittéer sammansatta med tre ledamöter, kammare sammansatta med sju ledamöter och i stor sammansättning med 17 ledamöter.

Domstolen har dessutom fyra avdelningar med 11–12 ledamöter och det är inom ramen för dessa som kammarna bildas. År 2006 inleder den femte avdelning sin verksamhet. Inom en avdelning finns flera kammare.

Den ledamot som valts för den fördragsslutande stat som är part i målet, den s.k. nationella domaren, är självskriven medlem i kammaren och vid prövning av mål i stor sammansättning. Behandlingen är i regel offentlig.

En kommitté som tillsätts av en avdelning kan genom enhälligt beslut avvisa eller av-

skriva ett enskilt klagomål, om beslutet kan fattas utan ytterligare prövning. I dessa fall är det fråga om klagomål som inte uppfyller de formella kraven eller som på något annat sätt saknar möjlighet till framgång.

Om inget kommittébeslut fattas avgörs frågan om upptagande till prövning och dom i en kammare. Förfarandet är i regel skriftligt och i vissa fall också muntligt. Om en kammare tar upp klagomålet till prövning, ställer den sig till parternas förfogande i syfte att uppnå förlikning. En kammare kan avstå från sin behörighet till förmån för domstolen i stor sammansättning, om målet gäller en viktig fråga som hör samman med tolkningen av konventionen eller dess protokoll eller om avgörandet kan komma att stå i konflikt med en tidigare meddelad dom och om ingen av parterna i målet motsätter sig detta.

Inom tre månader från kammarens dom kan en part i målet i undantagsfall begära att saken hänskjuts till domstolen i stor sammansättning. En avdelning med fem ledamöter skall bevilja en sådan begäran om målet ger upphov till en allvarlig fråga som rör tolkningen eller tillämpningen av konventionen eller protokollet till denna eller rör en allvarlig fråga av stor allmän betydelse. Om begäran inte beviljas skall domen som meddelats av kammaren vara slutgiltig. I annat fall meddelas dom av domstolen i stor sammansättning. En begäran om rådgivande yttrande behandlas också av domstolen i stor sammansättning.

Domstolen i plenum behandlar endast administrativa ärenden.

Ministerkommitténs uppgifter begränsas till övervakning av verkställigheten av domarna.

Det övervakningssystem som genomfördes med protokoll nr 11, som trädde i kraft den 1 november 1998, har dock visat sig vara otillräckligt.

Antalet medlemsstater i Europarådet och på motsvarande sätt antalet fördragsslutande stater till konventionen har vuxit kraftigt de senaste 15 åren. Då Finland anslöt sig till Europarådet 1989 blev vi den 23:e medlemsstaten, när protokoll nr 11 trädde i kraft 1998 var antalet medlemsstater 40 och i dag är antalet fördubblat jämfört med situationen vid tidpunkten för Finlands tillträde. Antalet kla-

gomål mot de fördragsslutande staterna har ökat även generellt. Detta betyder att även arbetsbördan i Europadomstolen och ministerkommittén har vuxit hela tiden.

Ministerkonferensen som hölls i Rom i november 2000 i samband med 50-årsfirandet av Europakonventionen fäste uppmärksamhet vid att övervakningssystemets effektivitet var hotad, särskilt till följd av den stora arbetsmängden i Europadomstolen. Arbetet för att ta fram ett bättre övervakningssystem har sedermera bedrivits huvudsakligen på tre olika områden.

För det första har Europadomstolen bl.a. genom ändringar i arbetsordningen förenklat sina rutiner och sålunda förkortat handläggningstiderna för klagomål. Domstolen har också fått tilläggsresurser.

För det andra har de fördragsslutande staterna på många sätt uppmanats att utveckla sitt eget nationella rättssystem och sin nationella praxis så att den nationella lagstiftningen och på motsvarande sätt de nationella myndigheterna, särskilt domstolarnas avgöranden, bättre kunde motsvara kraven i konventionen. På detta sätt kunde behovet av att anlita domstolen minska.

För det tredje förbättras domstolsförfarandet i Europadomstolen och ministerkommitténs övervakning av verkställigheten av domarna genom det föreliggande fjortonde protokollet.

Antalet nya klagomål ökade enligt följande under åren 1995–2004: 11 200, 12 700, 14 200, 18 200, 22 600 (1999, året efter det att protokoll 11 trätt i kraft), 30 200, 31 300, 34 500, 38 800 och 44 100. För år 2004 är siffran sålunda nästan 4 gånger större än för tio år sedan och knappt 2 gånger större än år 1999.

Under åren 1995–2004 har antalet icke-avgjorda klagomål som tagits upp till behandling ökat enligt följande: 4 100, 5 400, 6 400, 7 800, 12 600 (1999, året efter det att protokoll 11 trätt i kraft), 15 900, 19 800, 29 400, 38 500 och 50 000. Detta betyder att siffran för år 2004 är mer än 12 gånger större än för tio år sedan och mer än 4 gånger så stor som år 1999.

Enligt preliminära statistiska uppgifter för år 2005 blev siffran för nya klagomål 41 510, vilket innebär en nedgång jämfört

med året innan även om det skedde en ökning av antalet icke-avgjorda mål som tagits upp till behandling (56 800 år 2005). Sammantaget fanns det 81 000 anhängiga klagomål vid utgången av 2005. Eftersom antalet nya klagomål verkar ha slutat öka och Europadomstolens effektivitet vad avser domar förbättrats med mer än en tredjedel av olika skäl under året, ser de omedelbara framtidsutsikterna åtminstone tills vidare ljusare ut än beräknat.

Enligt läget år 2005 gällde de numerärt sett flesta klagomålen Ryssland (21,2 %), Polen (11,4 %) Rumänien (9,2 %) och Frankrike (6,8 %). I förhållande till folkmängderna ger ordningen mellan medlemsstaterna delvis en annan bild. Finlands andel av klagomålen var 0,65 % (270 klagomål). Vid utgången av 2005 fanns det i Europadomstolen sammanlagt 554 klagomål som gäller Finland.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Genom de föreslagna ändringarna av protokollet försöker man ta fram ett bättre fungerande övervakningssystem enligt konventionen genom att skapa rutiner och nödvändig flexibilitet för domstolen vid behandlingen av klagomål. Meningen är särskilt att minska handläggningstiden för återkommande klagomål som leder till att brott mot de mänskliga rättigheterna konstateras och för klagomål som alldeles uppenbart kommer att avvisas. Detta leder till att domstolen kan behandla alla klagomål snabbare än för närvarande och samtidigt också tidsmässigt koncentrera sig på viktigare mål som kräver mer djupgående granskning och utredning. Det är också väsentligt att domstolens slutliga domar, vilka är bindande för den fördragslutande stat som är part i målet, verkställs snabbt och fullständigt för att arbetet i domstolen inte skall stoppas upp av de återkommande klagomålen. Detta är särskilt viktigt i fråga om mål som gäller strukturella eller systematiska problem.

De ändringar som ingår i protokollet gäller huvudsakligen följande tre områden.

För det första förstärks domstolens sällningskapacitet i fråga om klagomål som inte

har några utsikter att tas upp till prövning. För närvarande avvisas eller avskrivs ca 97 procent av samtliga klagomål. Enligt det nya systemet kan ett enskilt klagomål avvisas i en domstolssammansättning med en enskild domare, om detta låter sig göras utan ytterligare prövning. I denna sammansättning biträds domaren av rapportörer som hör till sekretariatet men som i dessa fall arbetar under domstolens ordförande. Tidigare fattades dylika beslut i kommittéer sammansatta av tre domare.

För det andra skärps kriterierna för att ett klagomål skall tas upp till prövning.

Enligt det nya systemet kan domstolen avvisa ett klagomål också i sådana fall där domstolen anser att den klagande inte lidit avsevärt men. Ett villkor är dock att respekten för de mänskliga rättigheterna som de definieras i konventionen eller protokollet till denna inte kräver sakprövning och att ett mål inte får avvisas om det inte vederbörligen prövats av nationell domstol. Detta innebär en ändring och en försvagning av Europakonventionens internationella övervakningsdimension eftersom domstolen med stöd av det nämnda villkoret kan avvisa ett klagomål som i det nuvarande systemet kunde leda till dom och konstaterande av att de mänskliga rättigheterna har kränkts.

För det tredje utvidgas behörigheten för kommittéerna som är sammansatta av tre domare. Dessa ges rätt att behandla återkommande klagomål. Enligt det nya förenklade systemet får en kommitté enhälligt ta upp ett klagomål till prövning och samtidigt besluta dom, om den underliggande frågan i målet avseende tolkningen eller tillämpningen av konventionen eller dess protokoll redan är föremål för domstolens väl befästa praxis. För närvarande har kommittéerna den behörighet som i det nya systemet tillkommer domstolen i sammansättning med en enskild domare.

Protokollet innehåller också vissa andra ändringar som syftar till att öka övervakningssystemets effektivitet.

Ministerkommittén kan efter framställning av domstolen i plenum enhälligt besluta att minska antalet ledamöter i kamrarna från sju till fem.

I fråga om enskilda klagomål som hänvisas

till en kammare avgör kammaren i regel om saken skall tas upp till prövning och beslutar samtidigt dom, medan detta inte låter sig göras i dagens läge.

Domstolen får möjlighet att arbeta för förlikning på varje stadium av förfarandet. I dagens system skall domstolen ställa sig till parternas förfogande i detta syfte efter det att klagomålet har tagits upp till prövning. Om förlikning uppnås skall ministerkommittén i fortsättningen övervaka att villkoren verkställs i den förlikning som anges i domstolens beslut.

Ministerkommittén får en möjlighet att med kvalificerad majoritet hänskjuta en tolkningsfråga till domstolen för avgörande, om ministerkommittén anser att verkställandet av en slutgiltig dom hindras av ett sådant problem.

Om ministerkommittén finner att en fördragsslutande stat som är part vägrar att rätta sig efter en slutgiltig dom, får ministerkommittén genom beslut med kvalificerad majoritet till domstolen hänskjuta frågan om parten brustit i att uppfylla sin skyldighet att efterkomma domen. Detta skall dock föregås av en formell underrättelse.

Domarnas mandattid förlängs från sex år till nio år samtidigt som möjligheten till omval slopas. Genom övergångsbestämmelserna försöker man undvika stor samtidig omsättningen bland domstolens ledamöter.

Vid behov utser domstolens ordförande en person att som ledamot av domstolen ersätta den ledamot som valts för en fördragsslutande part, den s.k. nationella domaren. Detta val sker från en lista som den fördragsslutande parten ingett tidigare.

Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter får rätt att avge skriftliga yttranden i alla mål och att delta i muntliga förhandlingar inför en kammare eller inför domstolen i stor sammansättning.

Europeiska unionen får möjlighet att ansluta sig till Europakonventionen.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för myndigheterna

Propositionen har inga direkta verkningar

vare sig på ekonomi eller på organisation. I samband med reformen har ministerkommittén dock förutsatt att Europadomstolen skall få tillräckliga resurser för att genomföra protokollet.

Protokollet gäller främst ändringar av verksamheten i Europadomstolen och den övervakning Europarådets ministerkommitté utövar och har sålunda inte några direkta konsekvenser för verksamheten vid de finska myndigheterna.

4.2. Konsekvenser för individen

Den enskilda individens ställning påverkas av reformen främst genom att handläggningen av enskilda klagomål i regel blir effektivare. Europadomstolen kommer sålunda att kunna meddela slutliga avgöranden snabbare än för närvarande. Villkoret i den nya artikel 35.3 a angående upptagande till prövning, som gör det möjligt att på vissa villkor avvisa ett enskilt klagomål om den klagande inte har lidit avsevärt men, begränsar dock i princip den enskildes rätt att klaga. På grund av bestämmelsens begreppsmässiga otydlighet och komplexitet kan dock tillämpningens omfattning och sålunda också dess allmänna konsekvenser för Europadomstolens praxis bli relativt små.

5. Förhandlingarna om protokollet

Ministermötet under 50-årsfirandet av Europakonventionen i Rom den 3–4 november 2000 gav ministerkommittén i uppdrag att så snabbt som möjligt utreda möjligheterna att bibehålla och förbättra effektiviteten hos det övervakningssystem som hade skapats genom konventionen.

I februari 2001 tillsatte ministerkommittén en s.k. evalueringsgrupp för att analysera hur Europadomstolens effektivitet kunde säkerställas. Samtidigt hade styrkommittén för mänskliga rättigheter (CDDH) tillsatt en s.k. reflektionsgrupp (CDDH-GDR) med samma inriktning. Reflektionsgruppen överlämnade sin rapport till evalueringsgruppen i juni 2001 så att den kunde användas i evalueringsgruppens arbete. Evalueringsgruppens rapport offentliggjordes i september 2001.

Domstolen beaktade rapporterna som lagts

fram av såväl evalueringsgruppens som domstolens egen arbetsgrupp för analys av domstolens arbetsformer och omorganiserade vis-a-vis av sina och sekretariatets arbetsrutiner. Domstolen ändrade också sin arbetsordning i oktober 2002 och i november 2003 (och tre gånger år 2005).

Ministerkommittén antog en deklaration den 8 november 2001 som gav CDDH i uppdrag att utreda hur den preliminära granskningen av klagomål bäst kunde organiseras, särskilt i fråga om sällningen. Om det behövdes skulle CDDH också lägga fram mer omfattande förslag till ändringar av konventionen, särskilt utifrån de rekommendationer som fanns i evalueringsgruppens rapport.

I den mellanrapport som CDDH godkände i oktober 2002 med arbetet särskilt i CDDH-GDR och den s.k. procedurkommittén (DH-PR) som underlag redovisade CDDH framstegen i sitt arbete. Rapporten fokuserar tre huvudfrågor. För det första hur kränkningar av konventionen kunde förhindras på nationell nivå och hur de nationella rättsmedlen kunde förstärkas. För det andra hur sällningen av klagomål till Europadomstolen och den efterföljande handläggningen kunde effektiviseras. För det tredje hur efterlevnaden av domstolens domar kunde förbättras och göras snabbare.

Ministerkommittén beslutade den 6–7 november 2002 att konkreta och sammanhållna förslag till en reformering av konventionssystemet skulle föreligga vid dess session i maj 2003.

Reflektionsgruppen döptes om till den s.k. draftinggruppen som beredde den slutrapport som CDDH lade fram i april 2003 och som innehöll detaljerade förslag i fråga om de tre huvudfrågorna.

Ministerkommittén antog slutrapporten vid sitt möte den 14–15 maj 2003. Samtidigt fick CDDH i uppdrag att ta fram bl.a. ett förslag till ändringsprotokoll till Europakonventionen.

CDDH:s förslag förelåg i april 2004, men det antogs inte enhälligt.

Därefter fördes ännu förhandlingar särskilt om den föreslagna ändringen av artikel 35 i konventionen som leder till en begränsning av enskilda klagomål. Detta var den mest

omtvistade frågan i hela protokollet. En mindre minoritet, inbegripet Finland, samt Europarådets parlamentariska församling, som lämnade sitt yttrande den 28 april 2004 (Nr 251 (2004)), och frivilligorganisationerna motsatte sig att bestämmelsen skulle tas in i protokollet. Enhällighet kunde inte uppnås om protokollet, men de fördragsslutande staterna, med undantag av Belgien, godkände dock under sista-minuten-förhandlingarna en kompromiss som uppställde ytterligare ett villkor för tillämpningen av bestämmelsen, nämligen att saken vederbörligen skall ha prövats av nationell domstol.

Efter detta kunde ministerkommittén anta protokoll nr 14 vid sitt möte den 12–13 maj 2004. Protokollet öppnades för undertecknande den 13 maj 2004. Hittills (23.1.2006) har alla fördragsslutande stater utom Ryssland undertecknat protokollet. Protokollets karaktär av ändringsprotokoll förutsätter att det godkänns eller ratificeras av samtliga fördragsslutande parter till konventionen för att det skall träda i kraft. Hittills (23.1.2006) har protokollet ratificerats av 22 fördragsslutande stater.

Till protokollet hör en förklarande rapport som utarbetats av CDDH. Rapporten är daterad den 7 oktober 2004. Rapporten utgör inte en del av protokollet och de synpunkter som tas fram i den är inte heller juridiskt bindande på annat sätt.

6. Beredningen av propositionen

Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag av enheten för människorättsdomstols- och människorättskonventionsärenden vid utrikesministeriets rättsavdelning.

Justitieministeriet har yttrat sig om ikraftsättandet av protokollet och om frågan om protokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Det är fråga om en sådan reform av Europadomstolen och den internationella övervakningen av verkställigheten av Europadomstolens domar som inte kräver lagstiftningsåtgärder eller andra särskilda åtgärder. Det finns inga hinder för ett godkännande av protokollet.

DETALJMOTIVERING

1. Protokollet nr 14 avseende förändring av det övervakningssystem som upprättats genom konventionen

Genom **artikel 1** som gäller *valet av domare* stryks punkt 2 i artikel 22. Den har blivit överflödig till följd av de ändringar som gjorts i artikel 23.

Genom **artikel 2** som gäller domarnas *mandattid och entledigande* ändras den mandattid som anges i artikel 23.1 så att domstolens ledamöter i fortsättningen kommer att väljas för nio år i stället för sex år. Samtidigt slopas möjligheten till omval. Genom ändringen försöker man stärka ledamöternas oberoende och opartiskhet. Europarådets parlamentariska församling 2004 hade särskilt hänvisat till detta i sin rekommendation år 2004 (1 649/2004).

För att systemet med mandattider på nio år inte skall leda till störningar i domstolens arbete, kommer man att avstå från det nuvarande systemet där mandatperioden för flera ledamöter samtidigt går ut vart tredje år och som kan leda till stor omsättning i domstolens sammansättning. Därför omformuleras artikel 23.1 och utgår punkterna 2, 3 och 4 i artikel 23. När dessutom punkt 5 också stryks kommer en ledamot av domstolen inte längre att väljas för återstoden av företrädarens mandattid. Detta leder till att domstolens sammansättning med tiden kommer att förnyas på det sätt som ledamöternas olika mandatperioder förutsätter.

I artikel 23 kvarstår punkterna 6 och 7. De omnumreras och blir punkterna 2 och 3 i den nya artikel 23.

I den nya artikel 23.2 anges det att ledamöternas mandattid skall upphöra när de uppnår 70 års ålder. Enligt den förklarande rapporten finns det inga hinder för att en domare kan vara fyllda 61 år när han eller hon väljs. Samtidigt ges en allmän rekommendation om att de fördragsslutande parterna bör undvika att utse sådana kandidater till valet av domare som på grund av sin ålder inte kan sköta mer än högst hälften av sin nioåriga mandat-

tid. Om man å andra sidan, i synnerhet med hänsyn till en ledamots ålder, kan förutse att hans eller hennes mandattid kommer att gå ut bör den fördragsslutande parten säkerställa att den lista på tre kandidater som avses i artikel 22 presenteras minst sex månader före mandattidens utgång. Genom detta förfarande kan man undvika en tillämpning av punkt 3 i artikel 23, dvs. att en ledamot vars mandattid gått ut skall inneha sitt uppdrag tills han eller hon blir ersatt.

Övergångsbestämmelserna till följd av att mandattider på nio år tas i bruk återfinns i artikel 21 i protokollet som kommenteras senare i texten.

Av fördragstekniska skäl har bestämmelsen i gällande artikel 24 om entledigande av domstolens ledamöter intagits som en ny punkt 4 till artikel 23 och artikelrubriken har ändrats enligt detta.

Genom **artikel 3** stryks den nuvarande artikel 24 på det sätt som beskrivits ovan. Bestämmelserna om entledigande av domare flyttas alltså till artikel 23.4.

Genom **artikel 4** som gäller *kansli och rapportörer* omnumreras gällande artikel 25 till artikel 24. Andra meningarna i gällande artikel 25 om domstolens biträdande jurister har aldrig genomförts i praktiken. Den nya artikel 24 får en ny punkt 2 om rapportörer som skall biträda domstolen när den består av en enskild domare enligt den nya artikel 27. Hittills har endast ledamöterna skött uppgiften som föredragande i domstolen. De nya rapportörerna ingår i domstolens kansli fastän de arbetar under domstolens ordförande i den nämnda uppgiften. Det ansågs nödvändigt att skapa detta nya uppdrag för att betydligt kunna öka kapaciteten för sållning av klagomål på det avsedda sättet. Meningen är att domaren skall biträdas av en rapportör som kan språket i svarandestaten och är förtrogen med dess rättssystem. Tidigare har endast domstolens ledamöter skött föredragningen. Våren 2005 ändrades och försnabbades dock kommittébehandlingen så att avgörandet sker direkt utifrån sekretariatets förslag i stället för från förslaget från domaren.

Genom **artikel 5** som gäller *domstolen i plenum* blir gällande artikel 26 artikel 25 och till den fogas en ny punkt f som uttrycker möjligheten i den nya artikel 26.2 som domstolen i plenum får genom protokollets artikel 10. Enligt denna kan ministerekommittén för en bestämd tid minska antalet ledamöter i en kammare från sju till fem.

Genom **artikel 6** som gäller *enskilda domare, kommittéer, kamrar och stor sammansättning* ändras gällande artikel 27 till stora delar och omnumreras till artikel 26.

I punkt 1 om domstolens olika sammansättningar anges också den nya sammansättningen med en enskild domare. Enligt den nya punkt 3 får en s.k. nationell ledamot som tjänstgör som enskild domare inte handlägga klagomål mot den fördragsslutande part för vilken han eller hon har valts. En enskild domares behörighet har definierats i den nya artikel 27 som kommenteras nedan.

Förutsatt att nödvändiga tilläggsresurser beviljas betyder förfarandet med enskild domare en avsevärd ökning av domstolens kapacitet för sållning av klagomål. Detta beror på att antalet aktörer minskar jämfört med det tidigare förfarandet för beredning av beslut och avgöranden, eftersom endast en domare kan avgöra ett ärende i stället för tre som för närvarande, och på grund av att de nya rapportörerna tar hand om både beredningen som tidigare sköttes av de biträdande juristerna och föredragningen som tidigare sköttes av domstolens ledamöter och som de nu alltså befriats från. Det är naturligt att de flera samtidigt arbetande sållningssammansättningar effektiviserar handläggningen.

Bestämmelsen i den nya punkt 2 om möjligheten att generellt minska antalet domare i kamrarna från sju till fem ger också en viss flexibilitet. Detta förutsätter enhälligt beslut av ministerekommittén efter en framställning av domstolen i plenum.

I den nya artikel 26.4 skapas ett nytt system för utnämning av s.k. ad hoc-domare. Varje fördragsslutande stat skall på förhand upprätta en lista över personer från vilken domstolens ordförande utser en person att fungera som domare om den domstolsledamot som valts för en fördragsslutande stat inte deltar eller är förhindrad att delta i

handläggningen av ett ärende. Enligt gällande artikel 27.2 är det möjligt för den fördragsslutande stat som är part i målet att utse en ad hoc-domare då rättegången redan inletts i Europadomstolen.

I fråga om domstolen i stor sammansättning motsvarar artikel 26.5 gällande artikel 27.3.

Genom **artikel 7** fastställs *enskilda domares behörighet*. Enligt den nya artikel 27 begränsas deras behörighet till att avvisa eller avskriva ett enskilt klagomål, om ett sådant beslut kan fattas utan ytterligare prövning. Behörigheten är till denna del densamma som för kommittéerna. Kommittéernas behörighet har för sin del utsträckts på det sätt som beskrivs nedan till att omfatta avgöranden i sak och beslut om att ta upp saken till prövning. Besluten av en enskild domare kan fattas endast i mycket klara fall där klagomålets karaktär framgår tydligt från första början. Detta är särskilt viktigt på grund av det nya kriteriet i artikel 35 om omprövning. Här måste kamrarna och domstolen i stor sammansättning först utveckla rättspraxis innan kriteriet kan tillämpas i sammansättningar med enskild domare. I oklara fall skall ett klagomål flyttas över till en kommitté eller kammare för ytterligare utredning.

Genom **artikel 8** om *kommittéernas behörighet* ändras artikel 28. Genom bestämmelserna i punkterna 1 och 2 får kommittéerna med tre domare större befogenheter.

Tidigare har en kommitté med enhällighet kunnat avvisa eller avskriva ett enskilt klagomål – vilket i fortsättningen sker i förfarandet med enskild domare – om ett sådant beslut har kunnat fattas utan ytterligare prövning.

Med stöd av den nya artikel 28.1 b får en kommitté enhälligt ta upp klagomålet till prövning och samtidigt besluta dom, om den underliggande frågan i målet avseende tolkningen eller tillämpningen av Europakonventionen eller protokollet till denna redan är föremål för domstolens väl befästa praxis.

Enligt den förklarande rapporten avser detta i regel den rättspraxis som kammaren konsekvent följt. I undantagsfall är det dock tänkbart att en enda dom är tillräcklig för att

utgöra nämnda praxis. Detta i synnerhet i sådana fall där dom meddelats av domstolen i stor sammansättning. Det sagda gäller också uttryckligen i de s.k. återkommande målen som utgör en betydande del av domstolens domar (2005 ca 54 %). Dessa mål gäller samma välgrundade fråga som redan blivit föremål för en dom som fastställt att kränkning skett. Det är ofta fråga om ett strukturellt eller systematiskt problem i svarandestaten som inte har kunnat avhjälpas i enlighet med konventionen.

I jämförelse med det normala rättegångsförfarandet i en kammare är kommittébehandlingen enklare och snabbare med hänsyn till att domstolen översänder klagomålet och eventuellt flera likadana klagomål till svarandestaten för svaromål samtidigt som den konstaterar att det i den aktuella frågan redan finns vedertagen rättspraxis. Om svarandestaten delar domstolens uppfattning om sakens natur kan slutlig dom meddelas mycket snabbt. Med stöd av artikel 28.1 b kan svarandestaten dock yrka att den klagande inte använt samtliga nationella rättsmedel eller att det aktuella klagomålet inte är jämförbart med de klagomål som har lett till utformandet av vedertagen praxis. Beslutet om att tillämpa det nya förfarandet fattas dock av kommittén och svarandestaten har ingen vetorätt i fråga om detta.

Kommittén avgör samtliga delar i ett mål genom en dom eller ett beslut, dvs. frågan om att uppta saken till prövning och frågan i sak samt frågan om skälig gottgörelse med stöd av artikel 41. Enhällighet krävs i fråga om samtliga delar. Om enhällighet inte uppnås överflyttas saken med stöd av artikel 29 till en kammare. Det ankommer sedan på kammaren att besluta om samtliga delar skall avgöras genom en enda dom. Även om kommittén ursprungligen avsett att tillämpa det nya förfarandet enligt artikel 28.1 b kan den dock göra bedömningen att ärendet lämnas utan prövning med stöd av artikel 28.1 a. Detta kan bli fallet t.ex. då kommittén med stöd av svarandestatsens svaromål övertygats om att den klagande inte har använt samtliga nationella rättsmedel i enlighet med artikel 35.1.

I sammansättningen med tre domare kan således flera sådana avgöranden fattas som

för närvarande kräver kammare med sju domare. Detta ökar på ett avsevärt sätt domstolens beslutskapacitet och effektivitet.

Trots att ett klagomål avgörs i sak genom det nya kommittéförfarandet är den ledamot som valts för svarandestaten inte självskriven i kammaren – till skillnad från vad som gäller för närvarande för kamrarna och domstolen i stor sammansättning. I regel anses det inte nödvändigt att han eller hon deltar eftersom det redan finns väl befäst praxis i fallen. Kommittén kan dock vid behov be domaren i fråga att delta i behandlingen i stället för en domare som ingår i den aktuella sammansättningen. Det är tänkbart att man vill få med en domare som är förtrogen med svarandestatens rättssystem, särskilt i sådana fall där det skall utredas om den klagande har använt samtliga nationella rättsmedel. Svarandestatens påstående att ett förfarande enligt punkt 1 b inte är tillämpligt på det aktuella fallet kan också vara en faktor som leder till att domaren som valts för denna stat ombeds inta plats i sammansättningen. Möjligheten att förfarandet bestrids omnämns uttryckligen eftersom det under beredningen ansågs viktigt att ett omnämnande tas med i konventionen. Svarandestaten kan även t.ex. påpeka att sakens innehållsmässiga grund skiljer sig på något avgörande sätt från den väl befästa praxis som domstolen hänvisar till. I dessa situationer är sakkunskapen om nationell lagstiftning och praxis hos den ledamot som valts för den fördragsslutande staten, den s.k. nationella domaren, relevant och sålunda till hjälp i kommittébehandlingen.

Slutligen bör det påpekas att såväl domar som beslut som meddelas av kommittéerna enligt den nya artikel 28.2 är slutliga till följd av deras karaktär av vedertagen praxis. De kan sålunda inte hänskjutas till domstolen i stor sammansättning.

Artikel 9 som gäller *beslut av kamrar om upptagande av klagomål till prövning samt avgörande i sak* innehåller tekniska ändringar i artikel 29 till följd av de nya artiklarna 26 och 28 som kommenterats ovan. I artikel 29.1 fastställs dessutom principen att en kammare får fatta ett gemensamt beslut om att ta upp ett enskilt klagomål till prövning och besluta dom, vilket möjliggör

snabbare behandling. Domstolen kan om den så önskar även fatta beslutet om upptagande till prövning som ett separat beslut. Andringen tillämpas inte på mellanstatliga klagomål.

Genom **artikel 10** som gäller *behörighet för domstolen i stor sammansättning* fogas en ny punkt b till artikel 31. Det har ansetts att domstolens mest auktoritära sammansättning behövs för att besluta om frågor som hänskjuts till domstolen av ministerkommittén enligt den nya artikel 46.4. I dessa fall är det fråga om att avgöra om svarandestaten brustit i att uppfylla sin skyldighet att rätta sig efter domstolens slutgiltiga dom (s.k. överträdelseförfarande).

Genom **artikel 11** som gäller *domstolens behörighet* har till artikel 32 fogats en hänvisning till de nya förfarandena i den senare beskrivna artikel 46 punkterna 3 och 4 om avgörande av tolkningsfrågor som hindrar verkställandet av slutliga domar och det ovan nämnda överträdelseförfarandet.

Genom **artikel 12** som gäller *villkor för upptagande av mål till prövning* har artikel 35.3 fått en ny punkt b medan en text som motsvarar texten i gällande punkt 3 utgör inledningsfrasen och punkt 3 a.

Enligt den nya punkt b skall domstolen avvisa ett enskilt klagomål om den klagande inte har lidit avsevärt men. Detta förfarande är dock tillämpligt endast i de fall att respekten för de mänskliga rättigheterna, som de definieras i konventionen eller dess protokoll, inte kräver sakprövning till denna del. Ett klagomål får inte heller avvisas på den nämnda grunden om det inte vederbörligen har prövats av nationell domstol. Tillämpningen av bestämmelsen leder dock till att klagomål som uppfyller nämnda villkor och som i det gällande systemet kan leda till fällande dom, kan lämnas utan prövning med stöd av den nya bestämmelsen. Detta innebär en inskränkning för enskilda klagomål på formell grund även om det självfallet inte minskar de fördragsslutande parternas skyldigheter att respektera de mänskliga rättigheter som garanteras i konventionen och dess tilläggsprotokoll.

Enligt den förklarande rapporten avser ändringen att komplettera Europadomstolens möjligheter att sälla bland inlämnade klagomål

och använda mer tid för de fall som kräver prövning i sak.

Den nya bestämmelsens huvudsakliga villkor är att den klagande inte lidit avsevärt men. Villkoret är dock oklart och därför kvarstår många olika tolkningsalternativ, vilket kan hindra en objektiv och konsekvent tillämpning. I det ovan nämnda yttrandet av parlamentariska församlingen påpekas det i fråga om detta att bestämmelsen är otydlig, subjektiv och eventuellt allvarligt orättvis för den klagande samtidigt som bestämmelsen endast kan gälla ca 1,6 procent av samtliga mål.

Villkoret om respekt för de mänskliga rättigheterna ingår redan med i princip samma innehåll i artikel 37.1 om avskrivning av klagomål och i gällande artikel 38.1 b om förlikning, vilken blir ny artikel 39.1 på det sätt som beskrivs nedan. Detta betyder att det i domstolen redan finns omfattande praxis om tillämpningen av denna princip och villkoret har positiv betydelse som en begränsning av tillämpningen av den nya bestämmelsen.

Det andra villkoret betonar för sin del i enlighet med subsidiaritetsprincipen betydelsen av en grundlig nationell domstolsbehandling. Detta betyder att om en klagandes sak inte behandlats i nationella domstolar på angivet sätt kan saken inte lämnas utan prövning på denna grund även om huvudvillkoret uppfylls.

Som det redan framgått av det sagda kommer det att ta tid för kamrarna och domstolen i stor sammansättning att skapa principer som vilar på tydlig rättspraxis. Den nya bestämmelsen kan inte tillämpas av enskild domare eller en kommitté så länge sådan vägledning saknas. Enligt den andra meningen i artikel 20.2, som gäller övergångsbestämmelser, får det nya villkoret tillämpas endast av kamrarna och domstolen i stor sammansättning under en övergångstid på två år efter det att protokoll 14 har trätt i kraft. I den första meningen i artikel 20.2 anges det dessutom att den nya punkt b – till skillnad från huvudregeln i punkt 1 – inte kan tillämpas på fall som redan har tagits upp till prövning innan protokollet trätt i kraft.

Genom **artikel 13** fogas till artikel 36 om *intervention av tredje part* en ny punkt 3 som ger Europarådets kommissionär för mänskli-

ga rättigheter rätt att avge skriftliga yttranden och delta i muntliga förhandlingar i mål inför en kammare eller inför domstolen i stor sammansättning. Också för närvarande är det med stöd av den allmänna bestämmelsen i artikel 36.2 möjligt för domstolens ordförande att för att tillgodose intresset av god rättskipning inbjuda, på eget initiativ eller på begäran, t.ex. kommissionären för mänskliga rättigheter att delta i förfarandet. Detta har dock aldrig inträffat.

Syftet med kommissionärens rätt att intervensera är att på detta sätt skydda det allmänna intresset ännu effektivare än tidigare. Kommissionärens sakkunskap kan hjälpa domstolen att klargöra vissa frågor, särskilt i sådana fall som gäller eventuella strukturella eller systematiska missförhållanden i svarandestaten. Förslaget om att ta in denna bestämmelse i konventionen kom från kommissionären själv och Europarådets parlamentariska församling understödde förslaget i sin resolution 1640(2004). Institutionen med en människorättskommissarie som tillkom 1999 omnämns nu i konventionen för första gången, vilket understryker dess betydelse som en av Europarådets centrala aktörer.

De praktiska detaljerna angående kommissionärens rättigheter att intervensera kommer att fastställas i domstolens arbetsordning.

Genom **artikel 14** som *gäller prövning av målet* blir innehållet i den nuvarande artikel 38.1 a artikel 38. Avsikten med ändringen är att ge domstolen möjlighet att pröva frågan och göra en utredning tillsammans med parternas ombud under alla stadier av domstolsbehandlingen och inte bara efter det att ärendet tagits upp till prövning, vilket är fallet för närvarande. Detta hör också samman med de tidigare nämnda ändringarna av artiklarna 28 och 29 som innebär gemensamt beslut om att ta upp ett enskilt klagomål till prövning och avgöra målet i sak. Eftersom de berörda fördragsslutande parterna enligt den nya artikel 38 skall underlätta domstolens arbete på alla sätt redan innan saken tas upp till prövning, betyder detta att deras skyldigheter utökats till dessa delar. Artikel 38 och förbudet i artikel 34 som förpliktar de fördragsslutande parterna att inte på något sätt förhindra ett effektivt utövande av rätten till enskilda klagomål skapar starka

rättsliga skyldigheter. Alla svårigheter som domstolen eventuellt ställs inför kan enligt nuvarande praxis föras till ministerkommittén för de åtgärder som kommittén finner lämpliga.

Genom **artikel 15** som gäller *förlikning* koncentreras bestämmelserna om förlikning i de nuvarande artiklarna 38.1.b, 38.2 och artikel 39 i den nya artikel 39. Även detta hör samman med de tidigare beskrivna ändringarna av artiklarna 28 och 29 som innebär gemensamt beslut om upptagande av ett enskilt klagomål till prövning och om avgörande i sak, vilket leder till att man i fortsättningen kommer att fatta separata beslut om upptagande till prövning mera sällan. Enligt nuvarande artikel 38.1 b ställer sig domstolen till parternas förfogande i syfte att nå en förlikning först efter det att domstolen har tagit upp klagomålet till prövning. Detta förfarande kräver ändring och måste samtidigt göras mer smidigt. Med stöd av den nya artikel 39.1 har domstolen fått rätt att besluta om den skall ställa sig till parternas förfogande i de avsedda fallen, men samtidigt har denna möjlighet utsträckts till att gälla under varje stadium av förfarandet.

Förlikning uppmuntras alltså och det kan visa sig vara synnerligen nyttigt i återkommande fall och i sådana fall som inte gäller principfrågor eller frågor om ändring av nationell lagstiftning. I detta hänseende kan det också hänvisas till ministerkommitténs resolution 2002/59 från 2002 om praxis angående förlikning. Självfallet skall förlikningsbesluten enligt den nya artikel 39.1, precis som tidigare, bygga på respekten för de mänskliga rättigheter som de erkänns i konventionen och dess protokoll.

Den nya artikel 39.4 förutsätter att ministerkommittén skall övervaka att man verkställer villkoren i den förlikning som anges i beslutet. Denna bestämmelse togs in i protokollet för att beskriva praxis som redan utvecklats vid domstolen. Med stöd av gällande artikel 46.2 har domstolen nämligen fastställt förlikning genom dom och inte – vilket gällande artikel 39 förutsätter – genom beslut som ministerkommittén inte kunnat övervaka.

Genom **artikel 16** som gäller *bindande kraft och verkställighet av domar* får den nya artikel 46 nya punkter 3, 4 och 5 medan de

två första punkterna i artikeln kvarstår oförändrade. I punkt 1 finns bestämmelser om domstolens slutliga doms bindande kraft och i de övriga punkterna om verkställigheten av den slutgiltiga domen.

Med stöd av den nya punkt 3 kan ministerkommittén om den finner att övervakningen av verkställandet av en slutgiltig dom hindras av ett problem i fråga om tolkningen av domen hänskjuta ärendet till domstolen för avgörande. Beslutet om hänskjutande skall fattas med kvalificerad majoritet. Erfarenheterna har visat att meningsskiljaktigheter om domarnas slutliga tolkning ibland har försvårat verkställigheten. Någon tidsgräns för beslutet har inte fastställts eftersom en tolkningsfråga kan uppträda när som helst under övervakningen. Domstolen väljer sättet och formen för att avgöra en tolkningsfråga. Enligt den förklarande rapporten fattas avgörandet i regel i den sammansättning som också meddelat den slutliga domen. Domstolens svar avgör frågan om domens exakta innebörd. Det är alltså inte meningen att domstolen skall ta ställning till de åtgärder som svarandestaten redan vidtagit för att verkställa domen. Närmare bestämmelser om denna praxis kan inskrivas i domstolens arbetsordning.

I de nya punkterna 4 och 5 till artikel 46 finns bestämmelser om det s.k. överträdelseförfarandet. I punkt 4 får ministerkommittén rätt att till domstolen genom ett beslut med kvalificerad majoritet hänskjuta frågan om svarandestaten brustit i att uppfylla sin skyldighet enligt punkt 1, dvs. domstolens slutgiltiga dom. Ett beslut om hänskjutande förutsätter att ministerkommittén först lämnat en formell underrättelse till svarandestaten.

På grund av sakens betydelse behandlas frågorna om underlåtelse av domstolen i stor sammansättning (nya artikeln 31 b). Mening- en är att avgörandet skall meddelas i form av dom. Enligt den nya punkt 5 skall domstolen, om den finner att punkt 1 har kränkts, hänskjuta målet till ministerkommittén för bedömning av vilka åtgärder som skall vidtas. Om domstolen däremot finner att punkt 1 inte har kränkts, skall den hänskjuta ärendet till ministerkommittén, som skall avsluta sin behandling av det. Överträdelseförfarandet avser alltså inte att ta upp frågan om kränk-

ning av Europakonventionen på nytt. Den frågan har redan avgjorts i den första domen. Några ekonomiska sanktioner kan inte heller fastställas i detta förfarande. Enligt den förklarande rapporten bör det politiska tryck som följer av överträdelseförfarandet i domstolen i stor sammansättning och den dom som meddelas där räcka för att säkerställa att den ursprungliga domen verkställs av svarandestaten.

Enligt den förklarande rapporten bör ett överträdelseförfarande tas upp i ministerkommittén endast i undantagsfall. Under beredningen av protokollet ansågs det dock nödvändigt att ge ministerkommittén större påtryckningsmöjligheter för att säkerställa att domarna verkställs. För närvarande kan ministerkommittén som sista möjlighet åberopa artikel 8 i Europarådets stadga (FödrS 21/1989) som gör det möjligt att avstå en medlemsstat från utövandet av rätten till representation i rådet. Enligt artikel 8 kan ministerrådet också anmoda medlemsstaten att utträda ur Europarådet. Detta är dock en yttersta åtgärd som i flera fall kunde visa sig ha motsatt verkan. Överträdelseförfarandet ger fler påtryckningsmöjligheter utöver de som redan finns och tanken är att dess blotta existens och hotet om att det kan komma till användning skall fungera som ett effektivt nytt incitament för verkställigheten av domstolens slutliga domar.

Genom **artikel 17** som gäller *undertecknande och ratifikation* har artikel 59 fått en ny punkt 2 som gör det möjligt för Europeiska unionen att ansluta sig till konventionen. De tidigare punkterna 2, 3 och 4 har omnumrerats i enlighet med detta. För närvarande kan endast Europarådets medlemsstater vara fördragsslutande parter till konventionen.

Genom den nya bestämmelsen har man beaktat särskilt den utveckling som skett inom Europeiska unionen i samband med utarbetandet av det konstitutionella fördraget. Ytterligare ändringar av konventionen behövs dock för att en eventuell anslutning skall vara juridiskt och tekniskt möjlig. År 2002 antog CDDH en rapport av arbetsgruppen GT-DH-EU som utrett dessa frågor. Ministerkommittén antecknade rapporten för kännedom. Enligt CDDH kunde ändringarna genomföras

antingen genom ett ändringsprotokoll till konventionen eller genom ett anslutningsfördrag mellan Europeiska unionen och de fördragsslutande parterna till konventionen. Även om CDDH ansåg att det senare alternativet var bättre har man i det föreliggande protokollet inte ansett det lämpligt att hänvisa till ett eventuellt anslutningsfördrag. På detta sätt kan samtliga alternativ hållas öppna med tanke på framtiden.

Under arbetet med det föreliggande protokollet var det inte ännu möjligt att inleda förhandlingar med Europeiska unionen – för att inte tala om att ingå en överenskommelse – om en eventuell anslutning till konventionen, eftersom unionen, enligt ett yttrande 1996 från EG-domstolen, inte hade den behörighet som krävdes. Därför var det inte möjligt att i protokollet inskriva de ytterligare ändringar som behövs för att möjliggöra en anslutning. I fråga om dessa behövs sålunda en ny ratifikationsprocess vid en eventuell anslutning, oberoende av om ändringarna kommer att tas in i ett nytt protokoll eller i ett anslutningsfördrag.

Artikel 18 är den sedvanliga *slutbestämmelsen* om anslutning till protokollet som ingår i Europarådets konventioner. I detta sammanhang kan det konstateras att det föreliggande protokollet om ändringar redan till sin natur är sådant att det utesluter möjligheten för reservationer.

Artikel 19 är en av de sedvanliga *slutbestämmelser* om ikraftträdande som ingår i Europarådets konventioner. Enligt artikeln träder protokollet i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på tre månader efter den dag då alla parter i konventionen har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet i enlighet med bestämmelserna i artikel 18.

Artikel 20 innehåller *övergångsbestämmelser*. Enligt punkt 1 skall från och med den dag då protokollet träder i kraft bestämmelserna i det tillämpas på alla ansökningar som är anhängiga hos domstolen och på alla domar vilkas fullgörande då övervakas av ministerkommittén. Enligt den första meningen i punkt 2 skall det nya villkor för upptagande av mål till prövning som infogats i artikel 35.3 b i konventionen och som kommenterats tidigare i texten inte tillämpas på enskilda klagomål som

tagits upp till prövning innan protokollet trädde i kraft. Enligt den andra meningen i punkt 2 är villkoret i artikel 35.3 b dessutom möjligt att tillämpa endast av kamrar och domstolen i stor sammansättning under de två år som följer efter det att protokollet har trätt i kraft. Enligt den förklarande rapporten erkänns härigenom behovet av att utveckla rättspraxis till dessa delar innan den kan tillämpas på sammansättningen med enskild domare eller kommitté med tre domare.

Artikel 21 innehåller *övergångsbestämmelser* som gäller domstolsledamöternas mandattid. De kompletterar de bestämmelser som intagits i konventionen genom den nya artikel 23.1. Övergångsbestämmelsen innebär att mandattiden för de ledamöter som tjänstgör när protokollet träder i kraft förlängs med stöd av den första eller den andra meningen i artikel 21 beroende på om ledamoten vid denna tidpunkt tjänstgör för en första eller en andra mandattid. Enligt den förklarande rapporten anses en domare som med stöd av gällande artikel 23.5 i konventionen har efterträtt en domare vars mandattid inte gått ut, tjänstgöra för en första mandattid. Direkt med stöd av protokollet förlängs mandattiden för de ledamöter som ses i den första meningen i artikel 21 så att deras sammanlagda mandattid blir nio år medan de övriga ledamöternas mandattid förlängs med två år.

Genom detta system försöker man undvika en situation där ett stort antal domstolsledamöter ersätts med nya domare vid en och samma tidpunkt och alltså mildra verkningarna av det gällande systemet där mandattiden för två stora domargrupper utgår med tre års mellanrum. I det nya systemet blir domargrupperna mindre vilket för sin del leder till en spridning av invalet av nya ledamöter. Dessutom förväntas det att även dessa grupper skall försvinna så småningom till följd av den nya artikel 23.

Artikel 22 innehåller den i Europarådets konventioner sedvanliga *slutbestämmelsen* om Europarådets generalsekreterares åligganden som depositarie för protokollet samt om generalsekreterarens skyldighet att informera om notifikationer och underrättelser som rör protokollet.

2. Lagförslaget

Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokoll nr 14 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

1 §. Enligt 1 § i lagen sätts de bestämmelser i protokoll nr 14 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna som hör till området för lagstiftningen i kraft som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem. För de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen redogörs i avsnittet om behovet av riksdagens samtycke.

2 §. Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som protokollet träder i kraft för Finlands del, vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president.

3. Ikraftträdande

Protokollet har ännu inte trätt i kraft. Det träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på tre månader efter den dag då alla parter i konventionen har ratificerat eller godkänt det. Hittills (23.1.2006) har protokollet undertecknats av 45 parter i konventionen, Ryssland undantaget. Av dessa har 22 stater även ratificerat eller godkänt protokollet.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft samtidigt som protokollet träder i kraft för Finlands del, vid en tidpunkt som fastställs genom en förordning av republikens president.

4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen godkänner riksdagen fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse eller som enligt grundlagen av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande.

Enligt riksdagens grundlagsutskott skall en bestämmelse i ett fördrag eller någon annan internationell förpliktelse anses höra till om-

rådet för lagstiftningen, 1) om bestämmelsen gäller utövande eller inskränkning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är tryggt i grundlagen, 2) om bestämmelsen i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, 3) om det enligt grundlagen skall föreskrivas i lag om den fråga som bestämmelsen avser eller 4) om det finns gällande bestämmelser i lag om den fråga som bestämmelsen avser eller 5) om det enligt rådande uppfattning i Finland skall föreskrivas om frågan i lag. Enligt grundlagsutskottet anses en bestämmelse om en internationell förpliktelse höra till området för lagstiftningen enligt dessa kriterier oberoende av om den står i strid mot eller överensstämmer med en bestämmelse som utfärdats genom lag i Finland (GrUU 11/2000 rd och GrUU 12/2000 rd).

Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna har satts i kraft genom lag (438/1990). Detsamma gäller för många av protokollen till konventionen.

Protokollet är till sin karaktär en konvention om de mänskliga rättigheterna varför dess materiella bestämmelser om de mänskliga rättigheterna bör sättas i kraft med en bestämmelse på lagnivå. Sådana bestämmelser är framför allt de bestämmelser i konventionen som har satts i kraft i Finland genom lagar som stiftats av riksdagen och som ändras genom protokollet (FördrS 18/1990 och 85/1998). Särskilt till följd av ändringarna av villkoren i artikel 35 angående upptagande av enskilda klagomål till prövning kan protokollet sannolikt också betraktas som viktigt ur ett samhälleligt perspektiv och sålunda också annars ha sådan avsevärd betydelse som avses i 94 § 1 mom. i grundlagen. Bestämmelserna är i och för sig förenliga med finsk lagstiftning.

Varken protokollet eller lagen om sättande i kraft av protokollet innehåller några bestämmelser som gäller grundlagen på det sätt som anges i 94 § 2 mom. eller 95 § 2 mom. i grundlagen. Enligt regeringens uppfattning kan protokollet därför godkännas med enkel majoritet och förslaget till lag om sättande i kraft av protokollet kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av det ovan anförda och i enlighet med 94 § grundlagen föreslås

att Riksdagen godkänner protokoll nr 14 av den 12 maj 2004 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Eftersom protokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokoll nr 14 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 § De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Strasbourg den 13 maj 2004 upprättade fjortonde protokollet till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna	gäller som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem. 2 § Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.
---	---

Helsingfors den 27 januari 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Utrikesminister *Erkki Tuomioja*

(Översättning)

Protokoll nr 14 till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna avseende förändring av det övervakningssystem som upprättats genom konventionen

Europarådets medlemsstater, som har undertecknat detta protokoll till konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad "konventionen"),

som beaktar resolution nr 1 och den deklaration som antogs vid den europeiska ministerkonferensen om de mänskliga rättigheterna som hölls i Rom den 3 och 4 november 2000,

som beaktar de deklarationer som antogs av ministerkommittén den 8 november 2001, 7 november 2002 och 15 maj 2003 vid dess 109:e, 111:e och 112:e sessioner,

som beaktar utlåtande nr 251 (2004), som antogs av Europarådets parlamentariska församling den 28 april 2004,

som beaktar det angelägna behovet att ändra vissa bestämmelser i konventionen i syfte att upprätthålla och förbättra kontrollsystemets långsiktiga effektivitet, huvudsakligen mot bakgrund av den ökande arbetsbördan för den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och Europarådets ministerkommitté,

som särskilt beaktar vikten av att säkerställa att domstolen kan bibehålla sin framträdande roll i skyddet för mänskliga rättigheter i Europa,

har kommit överens om följande.

Artikel 1

Punkt 2 i artikel 22 i konventionen skall utgå.

Protocole n° 14 à la convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, amendant le système de contrôle de la convention

Préambule

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires du présent Protocole à la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950 (ci-après dénommée « la Convention »),

Vu la Résolution n° 1 et la Déclaration adoptées lors de la Conférence ministérielle européenne sur les droits de l'homme, tenue à Rome les 3 et 4 novembre 2000 ;

Vu les Déclarations adoptées par le Comité des Ministres le 8 novembre 2001, le 7 novembre 2002 et le 15 mai 2003, lors de ses 109e, 111e et 112e Sessions respectivement ;

Vu l'Avis n° 251 (2004), adopté par l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe le 28 avril 2004;

Considérant qu'il est nécessaire et urgent d'amender certaines dispositions de la Convention afin de maintenir et de renforcer l'efficacité à long terme du système de contrôle en raison principalement de l'augmentation continue de la charge de travail de la Cour européenne des Droits de l'Homme et du Comité des Ministres du Conseil de l'Europe ;

Considérant, en particulier, qu'il est nécessaire de veiller à ce que la Cour continue de jouer son rôle prééminent dans la protection des droits de l'homme en Europe,

Sont convenus de ce qui suit :

Article 1

Le paragraphe 2 de l'article 22 de la Con-

Artikel 2

Artikel 23 i konventionen skall ha följande lydelse:

”Artikel 23 – Mandattid och entledigande

1. Domstolens ledamöter väljs för en tid av nio år. De får inte omväljas.
2. Ledamöternas mandattid skall upphöra när de uppnår 70 års ålder.
3. Ledamöterna skall inneha sitt uppdrag till dess att de blir ersatta. De skall dock fullfölja handläggningen av mål som redan påbörjats.
4. En domstolsledamot får inte entledigas från sitt ämbete om inte de övriga ledamöterna med två tredjedels majoritet beslutar att domstolsledamoten inte längre uppfyller de uppställda villkoren.”

Artikel 3

Artikel 24 i konventionen skall utgå.

Artikel 4

Artikel 25 i konventionen skall vara artikel 24 och ha följande lydelse:

”Artikel 24 – Kansli och rapportörer

1. Domstolen skall ha ett kansli vars uppgifter och organisation skall fastställas i domstolens arbetsordning.
2. När domstolen består av en enskild domare, skall den biträddas av rapportörer, som skall fungera under domstolens ordförande. De skall ingå i domstolens kansli.”

Artikel 5

Artikel 26 i konventionen skall vara artikel 25 (”Domstolen i plenum”) och ha följande lydelse:

1. I slutet av punkt d skall kommatecknet ersättas med ett semikolon och ordet ”och” skall utgå.
2. I slutet av punkt e skall punkten ersättas med ett semikolon.
3. En ny punkt f skall läggas till och ha följande lydelse:
”f) göra en framställning enligt artikel 26.2.”

vention est supprimé.

Article 2

L'article 23 de la Convention est modifié comme suit :

« Article 23 – Durée du mandat et révocation

1. Les juges sont élus pour une durée de neuf ans. Ils ne sont pas rééligibles.
2. Le mandat des juges s'achève dès qu'ils atteignent l'âge de 70 ans.
3. Les juges restent en fonction jusqu'à leur remplacement. Ils continuent toutefois de connaître des affaires dont ils sont déjà saisis.
4. Un juge ne peut être relevé de ses fonctions que si les autres juges décident, à la majorité des deux tiers, que ce juge a cessé de répondre aux conditions requises. »

Article 3

L'article 24 de la Convention est supprimé.

Article 4

L'article 25 de la Convention devient l'article 24 et son libellé est modifié comme suit :

« Article 24 – Greffe et rapporteurs

1. La Cour dispose d'un greffe dont les tâches et l'organisation sont fixées par le règlement de la Cour.
2. Lorsqu'elle siège en formation de juge unique, la Cour est assistée de rapporteurs qui exercent leurs fonctions sous l'autorité du président de la Cour. Ils font partie du greffe de la Cour. »

Article 5

L'article 26 de la Convention devient l'article 25 (« Assemblée plénière ») et son libellé est modifié comme suit :

1. A la fin du paragraphe d, la virgule est remplacée par un point-virgule et le mot « et » est supprimé.
2. A la fin du paragraphe e, le point est remplacé par un point-virgule.
3. Un nouveau paragraphe f est ajouté, dont le libellé est :
« f) fait toute demande au titre de l'article 26, paragraphe 2. »

Artikel 6

Artikel 27 i konventionen skall vara artikel 26 och ha följande lydelse:

”Artikel 26 – Enskilda domare, kommittéer, kamrar och stor sammansättning (”Grand Chamber”)

1. Domstolen skall vid handläggningen av mål som förelagts den bestå av en enskild domare, kommittéer sammansatta av tre ledamöter, kamrar sammansatta av sju ledamöter och stor sammansättning med sjutton ledamöter. Domstolens kamrar skall tillsätta kommittéer för en bestämd tid.

2. Efter framställning av domstolen i plenum kan ministerkommittén genom enhälligt beslut och för en bestämd tid minska antalet ledamöter i kamrarna till fem.

3. Den som tjänstgör som enskild domare får inte handlägga ett klagomål mot den höga fördragsslutande part för vilken han eller hon har valts.

4. Den ledamot som valts för den höga fördragsslutande part som är part i ett mål skall sitta med som självskriven ledamot i kammaren och vid prövning av mål i stor sammansättning. Om det inte finns någon sådan ledamot eller om han eller hon inte kan delta, skall en person utsedd av domstolens ordförande från en lista som på förhand har överlämnats av den höga fördragsslutande parten delta som ledamot.

5. Domstolen i stor sammansättning skall även innefatta domstolens ordförande, vice ordförande, ordförande i kamrarna och andra ledamöter som utsetts enligt domstolens arbetsordning. När ett mål hänskjutits till domstolen i stor sammansättning enligt artikel 43, får ingen ledamot i den kammare som meddelat domen delta med undantag för kammarens ordförande och den ledamot som deltog för den höga fördragsslutande stat som var part i målet.”

Artikel 7

Efter den nya artikel 26 skall det i konventionen infogas en ny artikel 27 med följande lydelse:

”Artikel 27 – Enskilda domares behörighet

Article 6

L'article 27 de la Convention devient l'article 26 et son libellé est modifié comme suit :

« Article 26 – Formations de juge unique, comités, Chambres et Grande Chambre

1. Pour l'examen des affaires portées devant elle, la Cour siège en formations de juge unique, en comités de trois juges, en Chambres de sept juges et en une Grande Chambre de dix-sept juges. Les Chambres de la Cour constituent les comités pour une période déterminée.

2. A la demande de l'Assemblée plénière de la Cour, le Comité des Ministres peut, par une décision unanime et pour une période déterminée, réduire à cinq le nombre de juges des Chambres.

3. Un juge siégeant en tant que juge unique n'examine aucune requête introduite contre la Haute Partie contractante au titre de laquelle ce juge a été élu.

4. Le juge élu au titre d'une Haute Partie contractante partie au litige est membre de droit de la Chambre et de la Grande Chambre. En cas d'absence de ce juge, ou lorsqu'il n'est pas en mesure de siéger, une personne choisie par le président de la Cour sur une liste soumise au préalable par cette Partie siège en qualité de juge.

5. Font aussi partie de la Grande Chambre, le président de la Cour, les vice-présidents, les présidents des Chambres et d'autres juges désignés conformément au règlement de la Cour. Quand l'affaire est déférée à la Grande Chambre en vertu de l'article 43, aucun juge de la Chambre qui a rendu l'arrêt ne peut y siéger, à l'exception du président de la Chambre et du juge ayant siégé au titre de la Haute Partie contractante intéressée. »

Article 7

Après le nouvel article 26, un nouvel article 27 est inséré dans la Convention, dont le libellé est :

« Article 27 – Compétence des juges uni-

1. En enskild domare får avvisa eller avskrika ett enskilt klagomål enligt artikel 34, om ett sådant beslut kan fattas utan ytterligare prövning.

2. Beslutet är slutgiltigt.

3. Om den enskilde domaren inte avvisar eller avskriver ett enskilt klagomål, skall han eller hon hänskjuta det till en kommitté eller till en kammare för vidare prövning.”

Artikel 8

Artikel 28 i konventionen skall ha följande lydelse:

”*Artikel 28 – Kommittéernas behörighet*

1. Vad gäller ett enskilt klagomål enligt artikel 34 får en kommitté enhälligt

a) avvisa eller avskrika klagomålet, när beslut kan fattas utan ytterligare prövning, eller

b) ta upp klagomålet till prövning och samtidigt besluta dom, om den underliggande frågan i målet avseende tolkningen eller tillämpningen av konventionen eller protokollen till denna redan är föremål för domstolens väl befästa praxis.

2. Beslut och domar enligt punkt 1 är slutgiltiga.

3. Om den ledamot som valts för den höga fördragsslutande part som är part i ett mål inte är ledamot i kommittén, kan kommittén när som helst under förfarandet ge honom eller henne tillfälle att inta en av kommittéledamöternas platser med beaktande av alla relevanta omständigheter, däribland om den parten har bestridit tillämpningen av det förfarande som avses i punkt 1 b.”

Artikel 9

Artikel 29 i konventionen skall ändras enligt följande:

1. Punkt 1 skall ha följande lydelse: ”Om inget beslut har fattats enligt artikel 27 eller 28 eller ingen dom beslutats enligt artikel 28, skall en kammare bestämma om ett enskilt klagomål enligt artikel 34 skall tas upp till prövning, och om så är fallet avgöra målet i sak. Beslut om att ta upp ett enskilt klagomål till prövning får fattas särskilt.”

ques

1. Un juge unique peut déclarer une requête introduite en vertu de l'article 34 irrecevable ou la rayer du rôle lorsqu'une telle décision peut être prise sans examen complémentaire.

2. La décision est définitive.

3. Si le juge unique ne déclare pas une requête irrecevable ou ne la raye pas du rôle, ce juge la transmet à un comité ou à une Chambre pour examen complémentaire. »

Article 8

L'article 28 de la Convention est modifié comme suit :

« *Article 28 – Compétence des comités*

1. Un comité saisi d'une requête individuelle introduite en vertu de l'article 34 peut, par vote unanime,

a) la déclarer irrecevable ou la rayer du rôle lorsqu'une telle décision peut être prise sans examen complémentaire; ou

b) la déclarer recevable et rendre conjointement un arrêt sur le fond lorsque la question relative à l'interprétation ou à l'application de la Convention ou de ses Protocoles qui est à l'origine de l'affaire fait l'objet d'une jurisprudence bien établie de la Cour.

2. Les décisions et arrêts prévus au paragraphe 1 sont définitifs.

3. Si le juge élu au titre de la Haute Partie contractante partie au litige n'est pas membre du comité, ce dernier peut, à tout moment de la procédure, l'inviter à siéger en son sein en lieu et place de l'un de ses membres, en prenant en compte tous facteurs pertinents, y compris la question de savoir si cette Partie a contesté l'application de la procédure du paragraphe 1.b. »

Article 9

L'article 29 de la Convention est amendé comme suit :

1. Le libellé du paragraphe 1 est modifié comme suit : « Si aucune décision n'a été prise en vertu des articles 27 ou 28, ni aucun arrêt rendu en vertu de l'article 28, une Chambre se prononce sur la recevabilité et le fond des requêtes individuelles introduites en vertu de l'article 34. La décision sur la rece-

2. I slutet av punkt 2 skall det infogas en ny mening med följande lydelse: "Beslut om att ta upp ett klagomål till prövning skall fattas särskilt om inte domstolen i undantagsfall beslutar annat."

3. Punkt 3 skall utgå.

Artikel 10

Artikel 31 i konventionen skall ändras enligt följande:

1. I slutet av punkt a skall ordet "och" utgå.

2. Punkt b skall vara punkt c och en ny punkt b skall infogas med följande lydelse:

"b) besluta om frågor som hänskjutits till domstolen av ministerkommittén enligt artikel 46.4, och".

Artikel 11

Artikel 32 i konventionen skall ändras enligt följande:

I slutet av punkt 1 skall ett kommatecken och talet 46 infogas efter talet 34.

Artikel 12

Punkt 3 i artikel 35 i konventionen skall ha följande lydelse:

"3. Domstolen skall avvisa varje enskilt klagomål enligt artikel 34, om den anser att

a) klagomålet är oförenligt med bestämmelserna i denna konvention eller protokollet till denna, är uppenbart ogrundat eller utgör ett missbruk av rätten att klaga, eller

b) den klagande inte har lidit avsevärt men, såvida inte respekten för de mänskliga rättigheterna som de definieras i denna konvention eller protokollet till denna kräver sakprövning; inget mål får avvisas av denna anledning som inte vederbörligen har prövats av nationell domstol."

Artikel 13

I slutet av artikel 36 i konventionen skall det infogas en ny punkt 3 med följande lydelse:

"3. I alla mål inför en kammare eller inför domstolen i stor sammansättning får Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter avge skriftliga yttranden och delta i muntliga förhandlingar."

vabilité peut être prise de façon séparée. »

2. Est ajoutée à la fin du paragraphe 2 une nouvelle phrase, dont le libellé est : « Sauf décision contraire de la Cour dans des cas exceptionnels, la décision sur la recevabilité est prise séparément. »

3. Le paragraphe 3 est supprimé.

Article 10

L'article 31 de la Convention est amendé comme suit :

1. A la fin du paragraphe a, le mot « et » est supprimé.

2. Le paragraphe b devient le paragraphe c et un nouveau paragraphe b est inséré, dont le libellé est :

« b) se prononce sur les questions dont la Cour est saisie par le Comité des Ministres en vertu de l'article 46, paragraphe 4 ; et »

Article 11

L'article 32 de la Convention est amendé comme suit :

A la fin du paragraphe 1, une virgule et le nombre 46 sont insérés après le nombre 34.

Article 12

Le paragraphe 3 de l'article 35 de la Convention est modifié comme suit :

« 3. La Cour déclare irrecevable toute requête individuelle introduite en application de l'article 34 lorsqu'elle estime:

a) que la requête est incompatible avec les dispositions de la Convention ou de ses Protocoles, manifestement mal fondée ou abusive ; ou

b) que le requérant n'a subi aucun préjudice important, sauf si le respect des droits de l'homme garantis par la Convention et ses Protocoles exige un examen de la requête au fond et à condition de ne rejeter pour ce motif aucune affaire qui n'a pas été dûment examinée par un tribunal interne. »

Article 13

Un nouveau paragraphe 3 est ajouté à la fin de l'article 36 de la Convention, dont le libellé est :

« 3. Dans toute affaire devant une Chambre ou la Grande Chambre, le Commissaire aux Droits de l'Homme du Conseil de l'Europe peut présenter des observations

Artikel 14

Artikel 38 i konventionen skall ha följande lydelse:

”Artikel 38 – Prövning av målet

Domstolen skall pröva målet tillsammans med parternas ombud och vid behov göra en utredning. De höga fördragsslutande parter som är parter i målet skall på alla sätt underlätta att utredningen kan genomföras effektivt.”

Artikel 15

Artikel 39 i konventionen skall ha följande lydelse:

”Artikel 39 – Förlikning

1. Domstolen får på varje stadium av förfarandet ställa sig till parternas förfogande i syfte att nå en förlikning grundad på respekten för de mänskliga rättigheterna som de definieras i denna konvention och protokollen till denna.

2. Handläggningen enligt punkt 1 skall vara konfidentiell.

3. Om förlikning uppnås, skall domstolen avskrifta målet genom ett beslut som endast skall uppta en kortfattad redogörelse för omständigheterna och för den lösning som nåtts.

4. Beslutet skall överlämnas till ministerkommittén, som skall övervaka att villkoren verkställs i den förlikning som anges i beslutet.”

Artikel 16

Artikel 46 i konventionen skall ha följande lydelse:

”Artikel 46 – Bindande kraft och verkställighet av domar

1. De höga fördragsslutande parterna förbinder sig att rätta sig efter domstolens slutgiltiga dom i varje mål där de är parter.

2. Domstolens slutgiltiga dom skall överlämnas till ministerkommittén, som skall övervaka att domen verkställs.

3. Om ministerkommittén finner att övervakningen av verkställandet av en slutgiltig dom hindras av ett problem i fråga om tolkning av domen, får den hänskjuta ärendet till domstolen för avgörande av tolkningsfrågan. Ett beslut om hänskjutande fordrar

écrites et prendre part aux audiences. »

Article 14

L'article 38 de la Convention est modifié comme suit :

« Article 38 – Examen contradictoire de l'affaire

La Cour examine l'affaire de façon contradictoire avec les représentants des parties et, s'il y a lieu, procède à une enquête pour la conduite efficace de laquelle les Hautes Parties contractantes intéressées fourniront toutes facilités nécessaires. »

Article 15

L'article 39 de la Convention est modifié comme suit :

« Article 39 – Règlements amiables

1. A tout moment de la procédure, la Cour peut se mettre à la disposition des intéressés en vue de parvenir à un règlement amiable de l'affaire s'inspirant du respect des droits de l'homme tels que les reconnaissent la Convention et ses Protocoles.

2. La procédure décrite au paragraphe 1 est confidentielle.

3. En cas de règlement amiable, la Cour raye l'affaire du rôle par une décision qui se limite à un bref exposé des faits et de la solution adoptée.

4. Cette décision est transmise au Comité des Ministres qui surveille l'exécution des termes du règlement amiable tels qu'ils figurent dans la décision. »

Article 16

L'article 46 de la Convention est modifié comme suit :

« Article 46 – Force obligatoire et exécution des arrêts

1. Les Hautes Parties contractantes s'engagent à se conformer aux arrêts définitifs de la Cour dans les litiges auxquels elles sont parties.

2. L'arrêt définitif de la Cour est transmis au Comité des Ministres qui en surveille l'exécution.

3. Lorsque le Comité des Ministres estime que la surveillance de l'exécution d'un arrêt définitif est entravée par une difficulté d'interprétation de cet arrêt, il peut saisir la Cour afin qu'elle se prononce sur cette

en majoritet av två tredjedelar av de företrädare som är berättigade att sitta med i kommittén.

4. Om ministerkommittén finner att en hög fördragsslutande part vägrar att rätta sig efter en slutgiltig dom i ett mål där den är part, får den, efter att ha formellt underrättat parten och genom ett beslut fattat med två tredjedels majoritet av de företrädare som är berättigade att sitta med i kommittén, till domstolen hänskjuta frågan om parten har brustit i att uppfylla sina skyldigheter enligt punkt 1.

5. Om domstolen finner att punkt 1 har kränkts, skall den hänskjuta målet till ministerkommittén för bedömning av vilka åtgärder som skall vidtas. Om domstolen finner att punkt 1 inte har kränkts, skall den hänskjuta målet till ministerkommittén, som skall avsluta sin behandling av det."

Artikel 17

Artikel 59 i konventionen skall ändras enligt följande:

1. En ny punkt 2 skall infogas med följande lydelse:

"2. Europeiska unionen får ansluta sig till denna konvention."

2. Punkterna 2, 3 och 4 skall vara punkterna 3, 4 och 5.

Avslutande bestämmelser

Artikel 18

1. Detta protokoll står öppet för undertecknande av de medlemsstater i Europarådet som har undertecknat konventionen, vilka kan uttrycka sitt samtycke till att vara bundna genom

a) undertecknande utan förbehåll för ratifikation, godtagande eller godkännande, eller

b) undertecknande med förbehåll för ratifikation, godtagande eller godkännande, följt av ratifikation, godtagande eller godkännande.

2. Ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

question d'interprétation. La décision de saisir la Cour est prise par un vote à la majorité des deux tiers des représentants ayant le droit de siéger au Comité.

4. Lorsque le Comité des Ministres estime qu'une Haute Partie contractante refuse de se conformer à un arrêt définitif dans un litige auquel elle est partie, il peut, après avoir mis en demeure cette Partie et par décision prise par un vote à la majorité des deux tiers des représentants ayant le droit de siéger au Comité, saisir la Cour de la question du respect par cette Partie de son obligation au regard du paragraphe 1.

5. Si la Cour constate une violation du paragraphe 1, elle renvoie l'affaire au Comité des Ministres afin qu'il examine les mesures à prendre. Si la Cour constate qu'il n'y a pas eu violation du paragraphe 1, elle renvoie l'affaire au Comité des Ministres, qui décide de clore son examen. »

Article 17

L'article 59 de la Convention est amendé comme suit :

1. Un nouveau paragraphe 2 est inséré, dont le libellé est :

« 2. L'Union européenne peut adhérer à la présente Convention. »

2. Les paragraphes 2, 3 et 4 deviennent respectivement les paragraphes 3, 4 et 5.

Dispositions finales et transitoires

Article 18

1. Le présent Protocole est ouvert à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe signataires de la Convention, qui peuvent exprimer leur consentement à être liés par :

a) signature sans réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation; ou

b) signature sous réserve de ratification, d'acceptation ou d'approbation, suivie de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

2. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Artikel 19

Detta protokoll träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period på tre månader efter den dag då alla parter i konventionen har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av protokollet i enlighet med bestämmelserna i artikel 18.

Artikel 20

1. Från och med den dag då detta protokoll träder i kraft skall bestämmelserna i det tillämpas på alla ansökningar som då är anhängiga hos domstolen och på alla domar vilkas fullgörande då övervakas av ministerkommittén.

2. Det nya villkor för upptagande av mål till prövning som genom artikel 12 i detta protokoll har infogats i artikel 35.3 b i konventionen skall inte tillämpas på klagomål som har tagits upp till prövning innan detta protokoll trätt i kraft. Under de två år som följer efter det att protokollet har trätt i kraft, får det nya villkoret för upptagande av mål till prövning tillämpas endast av kamrar och domstolen i stor sammansättning.

Artikel 21

Mandattiden för domstolsledamöter som när detta protokoll träder i kraft tjänstgör för en första mandattid, skall förlängas så att den motsvarar en sammanlagd tid om nio år. Övriga domstolsledamöter skall tjänstgöra under återstoden av sin mandattid, som skall förlängas med två år.

Artikel 22

Europarådets generalsekreterare skall underrätta Europarådets medlemsstater om

- a) undertecknande,
- b) deponering av ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument,
- c) dag för detta protokolls ikraftträdande enligt artikel 19, och
- d) andra åtgärder, notifikationer eller underrättelser som rör detta protokoll.

Article 19

Le présent Protocole entrera en vigueur le premier jour du mois qui suit l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle toutes les Parties à la Convention auront exprimé leur consentement à être liées par le Protocole, conformément aux dispositions de l'article 18.

Article 20

1. A la date de l'entrée en vigueur du présent Protocole, ses dispositions s'appliquent à toutes les requêtes pendantes devant la Cour ainsi qu'à tous les arrêts dont l'exécution fait l'objet de la surveillance du Comité des Ministres.

2. Le nouveau critère de recevabilité inséré par l'article 12 du présent Protocole dans l'article 35, paragraphe 3.b de la Convention, ne s'applique pas aux requêtes déclarées recevables avant l'entrée en vigueur du Protocole. Dans les deux ans qui suivent l'entrée en vigueur du présent Protocole, seules les Chambres et la Grande Chambre de la Cour peuvent appliquer le nouveau critère de recevabilité.

Article 21

A la date d'entrée en vigueur du présent Protocole, la durée du mandat des juges accomplissant leur premier mandat est prolongée de plein droit pour atteindre un total de neuf ans. Les autres juges terminent leur mandat, qui est prolongé de plein droit de deux ans.

Article 22

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil de l'Europe :

- a) toute signature;
- b) le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation ;
- c) la date d'entrée en vigueur du présent Protocole conformément à l'article 19 ; et
- d) tout autre acte, notification ou communication ayant trait au présent Protocole.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta protokoll.

Upprättat i Strasbourg den 13 maj 2004 på engelska och franska, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar som skall deponeras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare skall överlämna bestyrkta kopior till varje medlemsstat i Europarådet.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Strasbourg, le 13 mai 2004, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe.